

ธรรมรส

พระอาจารย์สงบ มนฺสฺสนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๒

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ธรรมรสไง วันพระ วันธรรมสวนะ วันปฏิบัติธรรม วันฟังธรรม ธรรมไง ไปทางนั้น เวลาฟังธรรมเขานะธรรมรส รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง เห็นไหม ธรรมรส รสของธรรม แต่เวลาเขาประพฤติปฏิบัติกันไง สัตถ์ สมาธิ ปัญญา เพราะอย่างพวกเรานี้ใช้แค่สมาธิ แค่ทำหลับหูหลับตาจะได้อะไรไง

แต่ถ้าใช้ปัญญา ปัญญาของเขา เขาว่าใช้ปัญญา เราว่าการใช้ปัญญาอันนั้นมันเป็น..สัญชาตญาณ ไม่ใช่ธรรมรส แต่ธรรมรส เห็นไหม เวลาเราทำจิตเราสงบเข้าไป พอเริ่มทำจิตของเราสงบเข้าไป จิตเราสงบเข้าไป นี่มันได้รสของธรรมแล้ว นั่นธรรมรส

คนที่จะได้รสของธรรม ปฏิบัติธรรมแล้วสมควรแก่ธรรม ได้รสของธรรม มันต้องเข้าไปสัมผัสกับธรรมจริงๆ มันถึงได้สัมผัสกับรสอันนั้นนะ รสความตื่นตื่น ปิติ สุข เอกัคคตารมณ์ ปิติ สุข เห็นไหม แล้วยังเข้าไปเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป เพราะขั้นตอนนี้สำคัญอย่างไร ขั้นตอนนี้ไม่สำคัญเลย เพราะขั้นตอนนี้เป็นการโกหกกัน เป็นการหลอกลวงกัน

ถ้าเป็นใช้ปัญญา ปัญญาเข้าไปสนุกมาก เพราะว่าเขาใช้ปฏิบัติทางปัญญากัน จะมีความสุข ความเพลิดเพลิน แล้วไม่หลงไหล แต่ถ้ามาปฏิบัติ มานั่งหลับหูหลับตา มันจะว่าเป็นขั้นเป็นตอน มันจะหลงทาง เขาบอกว่า หลงทาง แล้วเป็นไปไม่ได้ แต่ถ้าเป็นปัญญามันสนุก มันสนุกนะ ว่าสนุก สนุกดี เพราะอะไร เพราะมันเพลิดเพลิน เห็นไหม มันเพลิดเพลินในสัญชาตญาณ ในวิชาการนี่เพลิดเพลินมาก ถ้าอย่างนั้นแล้วมันถึงไม่หลงไม่ไหล?

เขาถึงว่าเขาได้ทำนะ เขาว่าดีขึ้นมากเลย เราบอกปกติเป็นอย่างนั้น ดีขึ้นมากหมายถึงว่าแต่เดิมติดหมกมุ่นอยู่ในรูป รส กลิ่น เสียง แล้วปล่อยได้หมด เดียวนี้ปล่อยได้หมด จนมาเตรียมตัวตายนะ ปล่อยได้หมด มีเสื้อผ้า ๓ ชุด แล้วก็เตรียมทำที่ฝังศพไว้เลย ปั้นรูปตัวเองเอาไว้เลย เพื่อจะให้เตรียมตัวตาย แล้วเขามาคุยกันว่านี่เขาปฏิบัติธรรม แล้วแบบเขาปล่อยได้หมด

นี่มันเข้าด้วยสัญญารส มันไม่ได้เข้าด้วยธรรมรส เตรียมตัวตายของพวกเขาเนี่ยมันเตรียมตัวตายด้วยหัวใจ หัวใจเตรียมตัวตายไง

อันนี้มันไม่เคยตาย มันเปลี่ยนภพเปลี่ยนชาติไป เพียงแต่เข้าใจว่าเตรียมตัวตาย ก็เหมือนเราเปลี่ยนเสื้อผ้า เพียงแต่เราเปลี่ยนเสื้อผ้าชุดใหม่ไง มันเกิด-ตาย เกิด-ตายไปภพชาติหนึ่งๆ เปลี่ยนเสื้อผ้าไป เพียงแต่เอาเสื้อผ้าแขวนไว้เหมือนกับหุ่นไล่กา หุ่นไล่กาเอาเสื้อผ้าแขวนไว้เพื่อไล่ให้กามันกลัว

นี่ก็เตรียมตัวตาย เห็นไหม สร้างที่ฝังศพตัวเองเลย สร้างรูปปั้นตัวเองไว้ให้ลูกหลานกราบ กลัวลูกหลานจะไม่กราบนะ เขาสร้างรูปปั้นเขาไว้ เขาว่าทำสงฆ์เอาไว้พร้อมในบ้าน สร้างบ้านไว้หลังเล็กๆ แล้วนี่ทางปฏิบัติที่ถูก เขาบอกว่าทางปฏิบัติที่ถูก ทางปฏิบัติที่เป็นปัญญา เห็นไหม เราว่าสัญญารส ไม่เข้าถึงธรรมรสไง

ถ้าธรรมรส เตรียมตัวตายหมายถึงเตรียมหัวใจที่จะตาย เตรียมหัวใจ เห็นไหม ให้หัวใจมันดับจากกิเลส คือมันตายจริงๆ มันตายหมายถึงว่ามันพ้นไปจากการควบคุมของไอ้สัญชาติที่ว่าพาให้พาเกิด ไอ้กิเลสที่อวิชชาพาเกิด อนุสัยพาเกิด อย่างนี้มันต้องตายตรงนั้น ถ้าตรงนั้นดับขันธ ตรงนั้นตายขึ้นไปนี้ธรรมรส มันจะเข้าไปเรื่อยๆ รสของธรรมมันจะขนพองสยองเกล้าเริ่มแต่เริ่มต้นเข้าไป เห็นไหม ผู้ได้ดื่มรสของธรรมไง

แต่สัญญารส รสจากสัญญา มันก็ได้แต่เปลือก เห็นไหม ได้แต่ข้างนอก แล้วก็เอาเปลือกนั้นว่าเป็นเนื้อหาสาระ แล้วถ้าเราทำเป็นขั้นเป็นตอน มันจะไม่มีเนื้อหาสาระ เป็นขั้นเป็นตอนไปได้อย่างไร เป็นขั้นเป็นตอนมันจะทำให้หลงทางไป ความหลงทางมันจะหลงทางไปไหน?

กินข้าวนะ เราบอกเลยนะ กินข้าวมา ๕ คำ แล้วก็ดื่มน้ำเข้าไปอ้อม ให้อ้อมเลยนะ อ้อมเห็นไหม นี่
รส ข้าว ๕ คำนั้นเข้าไปตกถึงท้อง รู้สึกว่าท้องกระเพาะนี้หนักขึ้นมา มีอาหารอยู่ในกระเพาะ ๑๐ คำกิน
น้ำให้อ้อม ๑๕ คำกินน้ำให้อ้อม กับ ๒๐ คำไม่ต้องกินน้ำ มันอ้อมในตัวเอง เห็นไหม นี่ขั้นตอน ขั้นตอน
หมายถึงว่าเราเข้าไปรู้สึก เราเข้าไปรู้

“ใจ” เวลาเกิดเวลาตาย เกิดมาอะไรบ้างที่มันฝังจิตฝังใจ การที่ฝังจิตฝังใจ มันฝังใจไป มันตาย
พร้อมกับเรา ตายไปกับเรา นี่การฝังใจไป เพราะเวลาตายนี้หัวใจมันไป หัวใจมันตายไป ความจำของ
ใจนั้นมันจะสะสมไปๆ มันเป็นจิตธรรมดา มันสะสมไป นั่นนะคว่ำคิดมือไป การคว่ำคิดมือ ศาสนานี้
เป็นศาสนสมบัติ เห็นไหม เป็นสมบัติกลาง ใครจะคว่ำคิดมือไป

แต่ถ้าสัญญาตมัน เป็นสัญญาธรรมดาไป มันจะซึ่งใจขนาดไหนก็แล้วแต่ กับเราเข้าไปประสบ
เอง เห็นไหม เราเข้าไปประสบ เอ๊ะ เอ๊ะ นี่เข้าไปประสบเอง แล้วพอเวลามันเข้าไปขาด เป็นขั้นตอนนะ คำ
ว่าขั้นตอนหมายถึงกินข้าว ๕ คำแล้วกินน้ำเข้าไป มันไม่อ้อมหรอก อ้อมหมายถึงเมืองพอ เมืองพอ
หมายถึงวิมุตติรส ธรรมรส เห็นไหม รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง

แล้วในรสของธรรม วิมุตติรสนี้สำคัญที่สุด มันอ้อม คิดคูลิ เห็นไหม ข้าว ๕ คำกับน้ำ น้ำเข้าไป
น้ำโหรงเหรงอยู่ในกระเพาะ มันเต็มกระเพาะอยู่เพราะน้ำ กับ ๑๐ คำขึ้นมาเต็มกระเพาะขึ้นมา น้ำมีส่วน
ช่วย แล้วก็ ๑๕ คำก็มีน้ำอยู่ แต่ถ้า ๒๐ คำขึ้นไป เต็มไปด้วยอาหารทั้งหมด อ้อมพอ

ที่นี้อาหารมันกินเข้าไปแล้วมันย่อยสลาย มันอ้อมแล้วก็หิวอีก แต่เพียงเอามาเปรียบเทียบ ถ้า
เปรียบเทียบว่า อ้อ ปฏิบัติธรรมเพื่อเหมือนจะเอากระเพาะอาหารเหวอ เราไม่ต้องปฏิบัติเราก็ได้กินได้
ดื่มอยู่แล้ว ทำไมต้องไปปฏิบัติธรรม?

นี่อันนี้กระเพาะ นี่มันร่างกาย เห็นไหม นี่ก็สัญญาต แต่เทียบมาสัญญามาเพื่อให้เห็นเข้าถึง
วิมุตติรสไง ว่ามันอ้อม พอมันอ้อม คนอ้อม คิดคูลิ เห็นไหม เราหนีหามา เราหามาทุกอย่างเลย ที่เราหากันอยู่นี้
หามาเพื่ออะไร เพื่อจะอาศัย เราบอกว่าไถ่กับไขอันไหนเกิดก่อนกัน ไถ่กับไขไหน เห็น ไถ่กันอยู่ข้างนอก

เราวิ่งหาไก่ เราเลี้ยงไก่กัน เราเอาไก่มาเพื่อจะหาเงินหาทองมาใช้ ไก่ เอาไก่มาเพื่ออะไร? แล้วไก่มาจากไหน มาจากไข่

ความคิดใจ ความคิดว่าเราจะให้ตัวเรามีความสุข เห็นไหม เหมือนไก่ เห็นไก่ อยากจับไก่มา ถ้าได้ไก่มาอะไรมานี้มีความสุข แต่ไก่มันเกิดมาจากไหน มันเกิดมาจากไข่ แล้วไข่กับไก่อันไหนเกิดก่อนกัน?

ไข่ ไข่ก็คือหัวใจใจ ความคิดมันเกิดจากไหน? ไก่มันเกิดจากความคิดใจไหม? ไก่นี้มันเกิดจากไข่ไหม เกิดจากไข่ ไข่คืออะไร?

นี่ก็เหมือนกัน ความคิด ไก่มันออกมาจากไข่ ไข่คือหัวใจ เราคิดหวังใจ หวังว่าจะเอาสิ่งนั้นมาเพื่อจะให้มีความสุข แต่เป็นเครื่องอยู่อาศัย ตัวไก่ เห็นไหม เครื่องอยู่อาศัย มันก็บินของมันไปตามประสาของมัน แล้วเอามาอาศัยได้ไหม?

แต่จริงๆ แล้วสิ่งที่อาศัยได้คือตัวของใจเอง คือตัวของไข่ ในตัวของไข่มันมีไก่อยู่ในไข่ เห็นไหม ก็ไก่ภายในใจ ไม่ใช่ไก่ภายนอก ไก่กับไข่ เราไปเอาสิ่งที่อยู่อาศัยมาเป็นที่พึ่ง เราอยากได้ทุกอย่างเลยเพื่อหวังจะพึ่งได้ แต่มันไม่มีอะไรพึ่งได้เลย

ความพึ่งได้มันอยู่ภายใน เพราะว่าเราหามาเพื่อให้เราพอใจ หามาเพื่อให้สุขใจ หามาเพื่อใจ ถึงว่าเครื่องอยู่อาศัย ปัจจัยเครื่องอยู่อาศัย เครื่องอยู่อาศัยไม่ใช่ของจริง ของจริงคือตัวมันเอง นี้วิมุตติรส รสของธรรมมันอยู่ภายใน ไม่ใช่อยู่ข้างนอก รสภายใน รสของธรรมใจ

“ตัวของไข่” ตัวของไข่มันพักตัวมันเอง แล้วมันสุขในตัวมันเอง มันไม่ต้องอาศัยไก่ภายนอกใจ อาศัยสัญญาภายนอก อาศัยความจำภายนอก อาศัยรูป รส กลิ่น เสียงภายนอก อาศัยปัจจัยเครื่องอยู่อาศัยมาให้ใจมันมีความสุข

นี่เราก็วิ่งกัน วิ่งเดินฝนกระโดดไป แล้วอะไรที่ที่เราหามา สิ่งใดที่มันพึงใจมาก สมบัติจะดีขนาดไหน มันจะมีดีกว่านั้น มีดีเหนืออื่นๆ เหนือให้มันพอใจไป เพราะใจมันไม่เคยอึดใจ นี้ถม

เท่าไรไม่รู้จักเต็ม กิเลสถมเท่าไรไม่รู้จักเต็ม แต่ความอึดพอ ความอึดพอมันมรรู้จักเต็ม ถึงว่าธรรมรส วิมุตติรสประเสริฐที่สุด

แล้ววิมุตติรสเราเข้าไม่ถึง ไม่ได้ เราก็เข้าถึงสมาธิ เห็นไหม เข้าไปสัมผัส อ่านขนาดไหน ศึกษาขนาดไหน แต่ถ้าไม่หลับหูหลับตาเข้าถึงสมาธินี้ มันเป็นไปได้ ปัญญาอย่างนั้นมันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เห็นไหม เราโรยตัวลงมาจากหอ เขาโคดหอกัน โรยตัวลงมา โรยตัวลงมา โรยตัวลงมาจนถึงพื้นเห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราอยู่บนหอ เราทำอะไรได้ออยู่บนหอ บนหอขึ้นพื้นที่มันแคบ เห็นไหม นี่ก็เหมือนกัน ความคิดข้างนอกคิดได้แค่นั้น แต่มันไม่สามารถทำลายความคิดดั้งเดิมได้ มันต้องโคดไปที่พื้นดิน ลงพื้นดินมันน่าจะโคดเต็มแผ่นกระโคดขนาดไหนก็ได้ เราจะสร้างตึกก็ขึ้น จะสร้างอะไรบนพื้นดินนี้ได้หมด

เรากระโคดหอลงไป พุทโธ พุทโธ พุทโธ นี่โคดหอ โคดเข้าไปในหัวใจใจ โรยตัวเอง โรยความคิดที่คิดพุ่งออกมา โรยตัวเองเข้าไปในหัวใจของเรา พุทโธ พุทโธ พุทโธ นะโรยตัวเข้าไปถึงพื้นของใจ พอมันถึงพื้นของใจ เห็นไหม จิตตั้งมั่น จิตเป็นสมาธิ

ความคิดบนหอคอยคือความคิดบนอากาศ กับความคิดที่ตั้งมั่น ความคิดของเราที่ว่าความคิดเดิมๆ คือความคิดในกรงขัง หมายถึงสัญญาความจำได้หมายรู้นี้มันเหมือนหอคอย ความคิดเหมือนกับเป็นความคิดวิชาการไป ความคิดเราศึกษามา ความคิดมันมีแต่ในตำรับตำราไป เราจะคิดออกนอกกรอบไม่ได้ มันผิดทฤษฎี ผิดความหมาย ผิดรูปแบบ ต้องคิดในกรอบนั้น

ทีนี้เราถ้าคิดอย่างนั้นมันก็เป็นความคิดด้วยกันทั้งหมด นี่วิชาการ นี่สุตมยปัญญา โรยตัวลงไป โรยตัวลงไป ความคิดอันใหม่นี้ เพราะโรยตัวถึงพื้นดินแล้ว เห็นไหม พื้นดินนี้เราจะทำอะไรก็ได้ เราเป็นอิสระ เราไม่ต้องอาศัยกรอบอันนั้น นี่ไง ความคิดใหม่นี้คือปัญญา ปัญญาอันนี้คือปัญญาชำระกิเลส ปัญญาชำระกิเลสกับปัญญาในการโรยตัวลงมาต่างกัน มันต่างกันตรงนั้น

ถึงบอกว่าอันที่เป็นปัญญาๆ นั้นเป็นปัญญาโลก มันถึงเป็นสัญญาใจ เป็นสัญญาถึงว่าเป็น สัญญารสใจ เป็นความจำของรสชาติของความจำใจ มันเข้าไม่ถึงธรรมรสใจ การเข้าไม่ถึงธรรมรสนั้น ถึงไม่เคยเห็นธรรมรส ไม่เคยสัมผัสธรรมรส ถึงไม่มีธรรมรสนี้ให้ใจนี้ดื่มกิน ให้ใจนี้มีความสุขต่อไป ใจ ให้ใจนี้เครื่องกล่อมใจ เห็นไหม

การปฏิบัติ เราปฏิบัตินี้แสนทุกข์แสนยาก ร่างกายนี้สมบุกสมบันเต็มทีนะ เพื่อจะทุ่มเข้าไป ทั้งตัวเลย เพื่อให้ใจเห็นไหม ให้ใจมันพึดตัวมันเอง ให้มันเกิดใจ แล้วถ้าไถ่ตัวในหัวใจนะ มันสามารถ แข็งแรงขึ้นมาละ มันกะเทาะเปลือกไข่ออกมาคืออวิชชานะ เห็นไหม วิมุตติรส

นี่ใจพระพุทธเจ้าทำอย่างไร พระพุทธเจ้าเป็นองค์แรกที่ว่ากะเทาะเปลือกไข่ออกมา พราหมณ์ ไปถามว่าพระพุทธเจ้าว่า “พระพุทธเจ้านี้เป็นเด็กๆ ทำไมไม่กราบพราหมณ์ที่มีอาวุโสกว่าในธรรมเนียมประเพณี?” สมัยก่อนธรรมเนียมวัฒนธรรมนี้สูงกว่ากฎหมายอีก ใครจะผิดธรรมเนียมประเพณี เขาจะไม่คบไม่หากันเลยนะ “แล้วพระพุทธเจ้าทำไมไม่กราบพวกพราหมณ์ผู้เฒ่า?”

พระพุทธเจ้าบอกว่า “ไม่เคยเห็นใครมีอาวุโสมากกว่าองค์ศาสดาเลย ในโลกนี้ ในสัตว์ ๒ เท้า ไม่มีใครประเสริฐเท่าพระพุทธเจ้า ในสัตว์ ๒ เท้าพระพุทธรูปประเสริฐที่สุด พระพุทธเจ้าเป็นศาสดาองค์แรกที่ออกมาจากอวิชชาตัวนี้ เป็นพีที่ใหญ่ เป็นตัวแรก เป็นสัตว์นำ” ถึงว่าจะไปอาวุโสสูงสุด จะไปยกมือไหว้ใครนี้ไม่สมควรเลย แล้วอธิบายให้ฟัง

พราหมณ์ถึงลิ “อาวุโสอย่างไรก็เห็นเด็กๆ อยู่?”

“ไอ้เด็กมันเด็กข้างนอก เด็กเฉพาะอายุเท่านั้นมันฟัง ๓๐ กว่าปี ยังไม่ครบ เห็นไหม ออกมา ผุดออกมาจากไข” บอกว่า “อายุมากอายุน้อยมันมันเป็นเปลือกไขไหม? แต่ไอ้ในหัวใจที่กะเทาะเปลือกไขออกไป นี่วิมุตติรส”

เราถึงว่าเราต้องเข้ามาใจ ไรยตัวเข้าไปในสมาธิ ไรยตัวเข้าไป ทำปัญญาเข้าไปให้ใจตัวนี้มันพึดตัวขึ้นมาได้ใจ แล้วมันกะเทาะเปลือกไขออกมา แต่ก่อนที่มันจะกะเทาะเปลือกไข มันต้องใช้ปัญญา

ปัญญาที่ชำระกิเลส มันไม่ใช่ปัญญาอันนั้น ไม่ใช่ปัญญาในสัญญา ปัญญาในสัญญาคือสัญญารสนั้นมันเป็นกรอบของทรงขัง คือกรอบของสังขาร กรอบของระบบ กรอบของทุกอย่างที่คนเห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องทฤษฎีอันนั้น

แต่เวลาปัญญามันเกิดนะ ปัญญาฆ่ากิเลสมันเกิด ไม่เกิดอย่างนั้นหรอก นี่เป็นธรรมรสตั้งแต่จิตสงบเข้าไป จิตขณพองสยงเกล้า จิตตั้งมั่น จากขณิกะเป็นอุปะจาระ เป็นอัปปนาสมาธิ เห็นไหม สมาธินี้ดีมรส นี่เงาของพระพุทธเจ้า เห็นเงาใจ สมาธิธรรมนี้เริ่มเห็นเงา คือจิตมันเริ่มเป็นอิสระจากทรงขัง จากไอ้ระบบอันนั้น

พอพ้นจากระบบนั้น ความคิดมันก็เป็นความคิดอิสระขึ้นมาของมันเอง ความคิดอิสระนี้ ถ้าจิตมันสงบแล้วมันจะเป็นปัญญาเอง ไม่มีพระนักปฏิบัติต้องค้ำไหนที่คิดในสมาธิหรอก พระเราเนี่ยเวลาไปปฏิบัติกัน ทำไมไปถึงสมาธิแล้วมันเสื่อมไปๆ ทำไมมันไม่เป็นปัญญาไปโดยอัตโนมัติล่ะ?

เวลาจิตเราสงบเข้าไป พื้นฐานของจิตที่สงบนี้มันปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาทำใจให้เป็นอิสระอิสระจากกิเลสชั่วคราว แต่ไม่สามารถพักใจตัวนั้นให้ไถ่ตัวนั้นแข็งแรงขึ้นมาจนเจาะเปลือกใจออกมาได้ ความสงบตัวเข้าไปก็ไปลูปคล่าอยู่ที่เปลือกใจนั้นไง โอ้ นี่ใจของเรา นี่ใจทองคำ ว่าอย่างนั้นเลย กกไวนะ ใจทองคำ ใจประเสริฐ แต่ไม่รู้หรือว่าประเดี้ยวพอมันเสื่อมมา ไอ้ใจทองคำมันแผ่รังสีออกมา เราจะมี ความทุกข์มากเลย อวิชชาแผ่ออกมาไง

จะเป็นใจอะไรแล้วแต่ปล่อยมัน แล้วเราต้องยกขึ้นวิปัสสนา นี้! ยกขึ้นวิปัสสนาในกาย เวทนา จิต ธรรมใจ เพราะการเห็นอันภายในที่เห็นชำระกิเลส มันไม่เห็นเหมือนข้างนอกแล้ว มันเห็นจากภายใน ความเห็นจากภายในจะขณพองสยงเกล้า

นี่พักใจ พักไอ้ที่ว่าเป็นเชื้อของใจ ไม่ใช่เป็นตัวใจ ให้มันเป็นตัวใจขึ้นมา เห็นไหม นั่นนะ ๕ คำกินน้ำเข้าไปยังพรวงอยู่ ๑๐ คำกินน้ำเข้าไปยังพรวงอยู่ ๑๕ คำกินน้ำเข้าไปยังพรวงอยู่ ๒๐ คำอืม นี่ก็เหมือนกัน ขึ้นตอนอยู่ตรงนั้นไง ขึ้นตอนคือคนเข้าไปแล้วมันพักใจขึ้นมาในตัวมันเอง มันรู้ ทำไมมันถึงว่าเป็นวิมุตติรสใจ

รสอันนี้ถึงสำคัญไฉน เป็นวิมุตติรส ธรรมรส รสอันนี้ถึงว่ามันเข้าไปสัมผัสเอง แล้วใครเป็นคนให้? เขาถามว่าใครเป็นคนให้ขึ้นให้ตอน แล้วไม่พากันหลงไปหมดหรือ คนที่ให้ขึ้นตอน?

ถ้าเราว่าเราไปได้ขึ้นได้ตอน เราก็บ้า ถ้าเราว่าเราได้ณะ เราก็บ้า เพราะเราคิดของเราเอง มันเป็นเรื่องวิปัสสนิก แต่ถ้าวิปัสสนาไป วิปัสสนาไปจนมันหลุดออกไป มันขาดออกไป เราจะว่าไม่ได้มันก็เป็นธรรมชาติของมัน จะว่าได้มันก็เป็นธรรมชาติของมัน จะพูดหรือไม่พูด เห็นไหม เวลาข้าวตกถึงท้องจะพูดว่าอืม-ไม่อืมนี้อยู่ที่ปากพูด อยู่ที่ความรู้สึกพูด แต่ไอ้ข้าวที่อยู่ในท้องมันอีกคนละเรื่อง ข้าวในท้องเรากับเราไม่รู้เรื่องหรือก ไม่สามารถที่จะพูดออกมาได้ ข้าวพูดไม่ได้

ไอ้นี้ก็เหมือนกัน วิปัสสนาเข้าไป ขึ้นตอนไม่ใช่ใครจะให้กันได้นะ ใครให้ใครไม่ได้ แม้ต้ององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังให้ใครไม่ได้เลย ยังเป็นผู้ชี้ทางให้พระสารีบุตรเดินไป เห็นไหม ให้ปัญญาวัคคีย์เดินไปก่อน ปัญญาวัคคีย์ก่อน ยสะเดินไปๆ ผู้ที่เดินถึง นั้นนะสังจะ อริยสังจะ ความจริงประสิทธิ์ประสาทให้ ธรรมประสิทธิ์ประสาทให้ ขึ้นตอนคือว่าเป็นขึ้นตอนขึ้นมาด้วยความรู้สึกของจริงๆ ขึ้นมา อันนั้นมันมีอยู่ไฉน

ถึงบอกว่าโอ้ยขึ้นตอนให้ไม่ได้ พูดไม่ได้ ขึ้นตอนเป็นการหลงไหล ถ้าคนที่ว่า คนที่พูดอย่างนั้นคือคนหลงไหล หลงไหลตรงไหน หลงไหลที่ว่าข้าวตกปากยังไม่รู้ว่าข้าวตกปาก กลืนคำข้าวเข้า ถ้าคอยยังไม่รู้กลืนคำข้าวเข้าถ้าคอ คนๆ นั้นมีสติสัมปชัญญะจะปฏิบัติหรือ?

ข้าวถึงตกปากเรา ข้าวผ่านจากลำคอเข้าไปตกถึงกระเพาะของเรา อันนี้เป็นของของเรา เราารู้สึกขึ้นมา นี่มันก็แบบ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ คำ ก็รู้ๆ อยู่ ๕ คำเติมน้ำเข้าไป นี่ขึ้นตอนของมันๆ ก็โศดาปัตติมรรค โศดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล ขึ้นไปๆ มันเป็นขึ้นตอนขึ้นไป เป็นพวกเวไนยสัตว์ แต่สมัยพุทธกาลพรวดถึงเลยก็ได้

นี่ถึงว่าขึ้นตอนใครเป็นคนให้ ใครให้ขึ้นตอน ขึ้นตอนไม่สำคัญเลยหรือ เพราะขึ้นตอนนี่มันถึงว่าทำให้เราารู้จักใจ เพราะว่าถ้าไม่มีขึ้นตอน ไม่ได้สัมผัสเลย มันถึงบอกว่าให้ขึ้นตอนไม่ได้ ใช้ปัญญาหมุนไปๆ ทำไปๆ ด้วยสัญญารส อยู่กับสัญญา แต่เป็นคนคืออยู่

ในสังคมของโลกเขานะ ถ้าคนเราปล่อยวางจากอบายมุขต่างๆ คนเราปล่อยวางจากความ เป็นอยู่อย่างนั้น ให้มันอยู่ในกรอบของระเบียบมันก็เป็นคนดี คนดีอย่างนั้นถูกต้อง เป็นคนดีใจ เป็นผู้มี ศีลธรรม จริยธรรม แต่นี่พอปฏิบัติธรรมเข้าไป จะเอาศีลธรรมจริยธรรมนี้เป็นธรรมแท้ๆ ได้อย่างไร?

เนื้อของธรรมกับศีลธรรมประเพณี ประเพณีทำให้เป็นระเบียบวินัยเท่านั้นเอง ประเพณี ติดใน กรอบประเพณีก็เข้าไม่ถึงหลัก เห็นไหม ในกฎหมายนี่ติดในหลัก... (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านั้น)